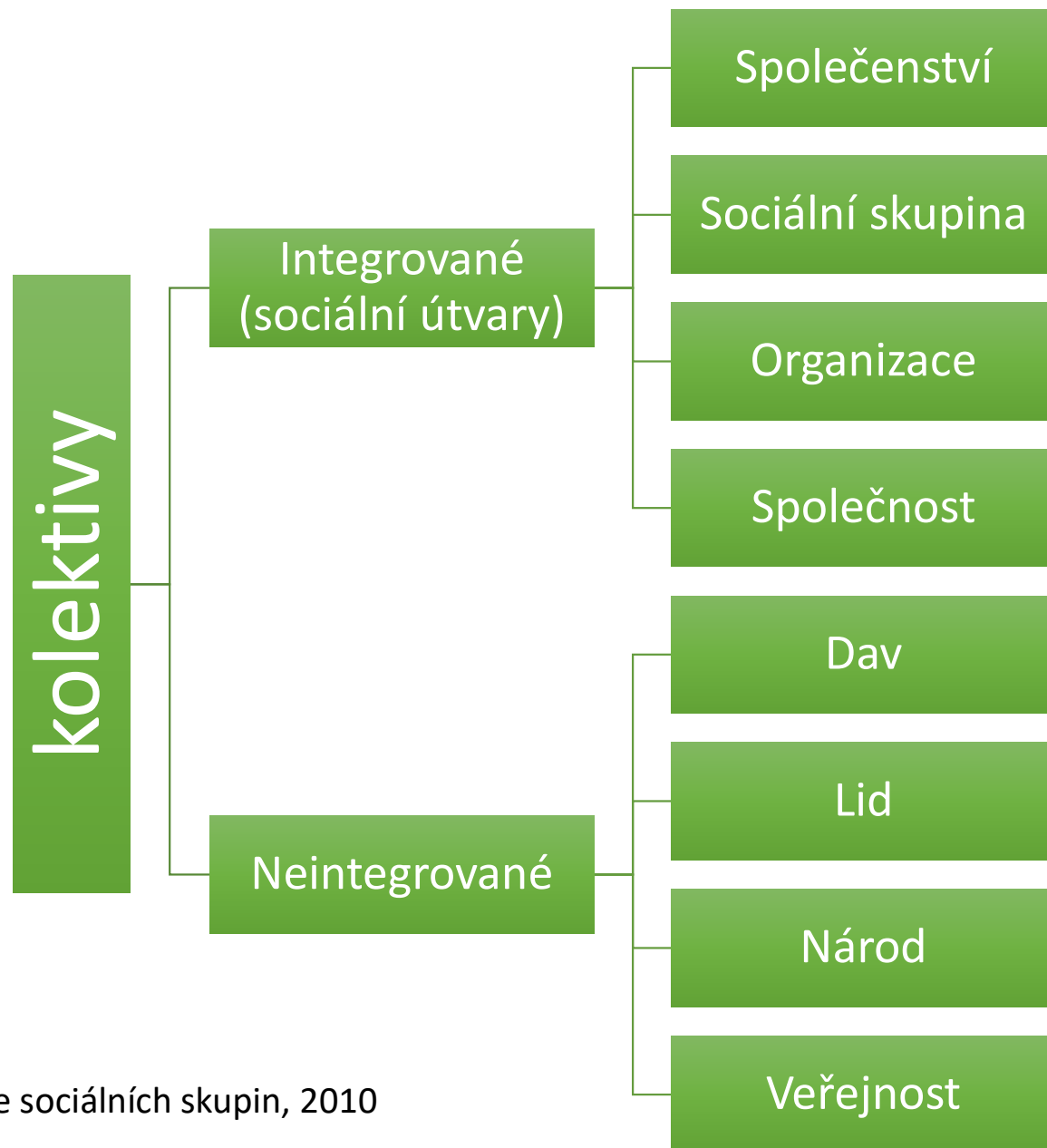

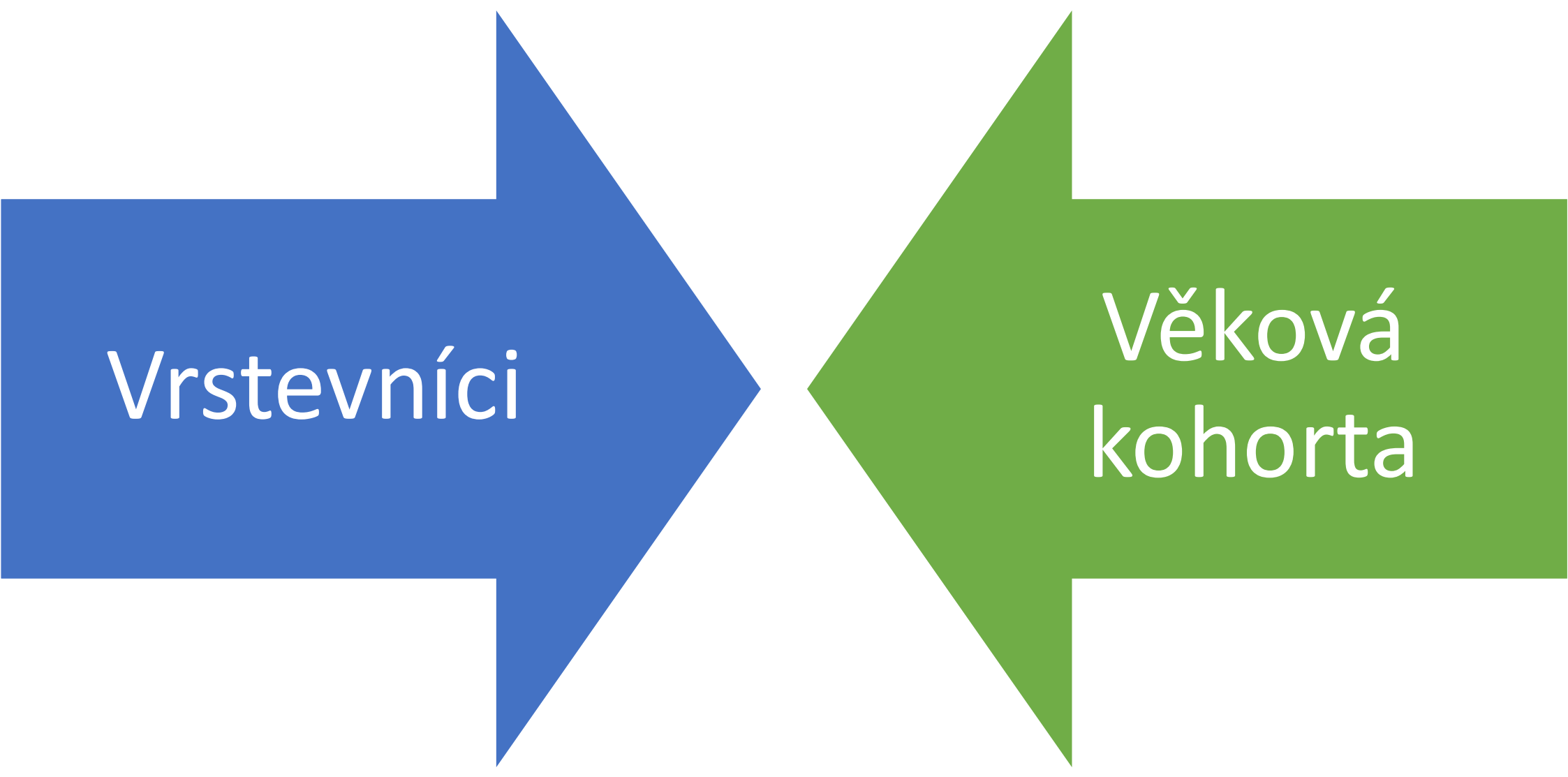

Extremismus

Kde to začíná...

- **Sociální skupina** je jedním ze sociálních útvarů, jedna z forem, do které se lidé sdružují
- **Společenství** - integrováno zvyklostmi a tradicemi
- **Společnost** - integrovaná právem; některými sociology považována za soubor sociálních skupin
- **Organizace** - integrovaná svými cíli a posláním

Vrstevníci

Věková
kohorta

Vrstevnická skupina

- Průcha, Walterová, Mareš: za **skupinu** je obvykle považován soubor dvou nebo více osob, které sdílejí pocit příslušnosti ke skupině a jsou k sobě vázány realitně stabilními vzorci sociální interakce.
- **Vrstevnickou skupinu** necharakterizuje jen blízkost věková, ale také blízkost názorová a spočívající v souladném jednání
 - jsou to typické primární skupiny, charakterizované bezprostředními kontakty (tváří v tvář), silným pocitem příslušnosti ke skupině (identifikace vyjadřovaná zájmem „my“; vyjadřují se ale také značnou nestálostí a nízkým stupněm soudržnosti)
 - kořeny vzniku těchto skupin – již v HROVÝCH SKUPINÁCH, kde ještě ovšem nedochází k vědomé sounáležitosti ani k jakékoliv dělbě činností (hra vedle sebe, než spolu)
 - skutečné VS začínají fungovat až v průběhu školní docházky
 - lze je charakterizovat podle kritérií platících pro sociální skupiny obecně (dle velikosti, struktury, příslušnosti, apod.) (Klapilová, S.)

Velikost skupiny

- **Obecná definice skupiny** – V sociologii a psychologii se skupina obvykle chápe jako **minimálně dvě osoby**, které mají mezi sebou určitou interakci a sdílí společný cíl nebo identitu.
- **Právní hledisko** – Například v českém občanském zákoníku může být spolek založen **minimálně třemi osobami** (OZ § 214)
- **Skupinová dynamika** – V některých teoriích skupinové dynamiky se za funkční skupinu považují alespoň **tři osoby**, protože interakce dvou lidí je spíše vztah než skupina.

Velikost skupiny

- Malé (2-6)
- Střední (7-15)
- Velké (16-35)

nebo

- Malé (3-19)
- Velké (20-39)

Malá soc. skupina se stala středem pozornosti vědců teprve v 19. stol., do té doby se zabývají společností jako celkem

Typy skupin

Velké x
střední x
malé

Spontánní x
záměrné

Trvalé x
situační

Dobrovolné
x povinné

Otevřené x
uzavřené

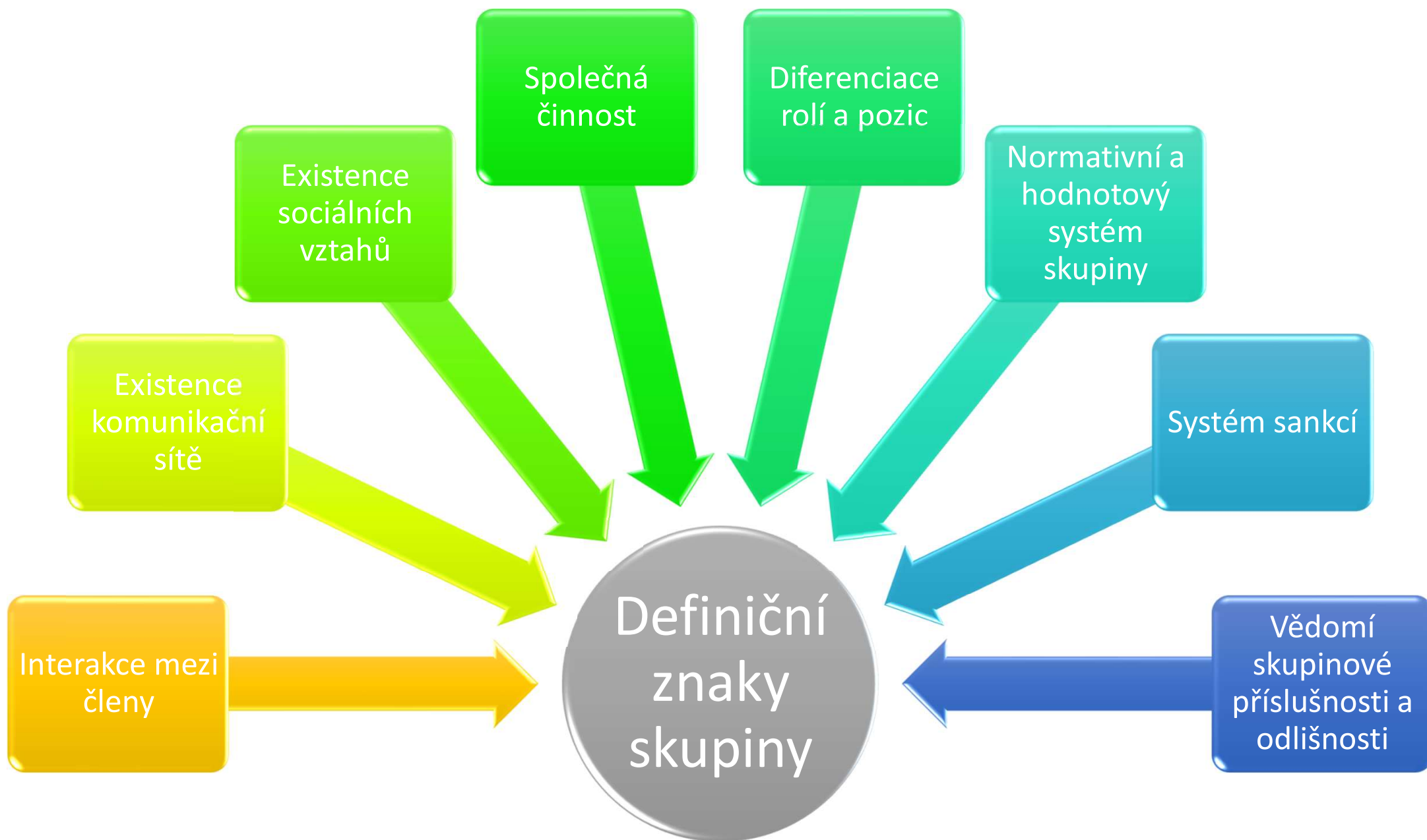
Formální x
neformální

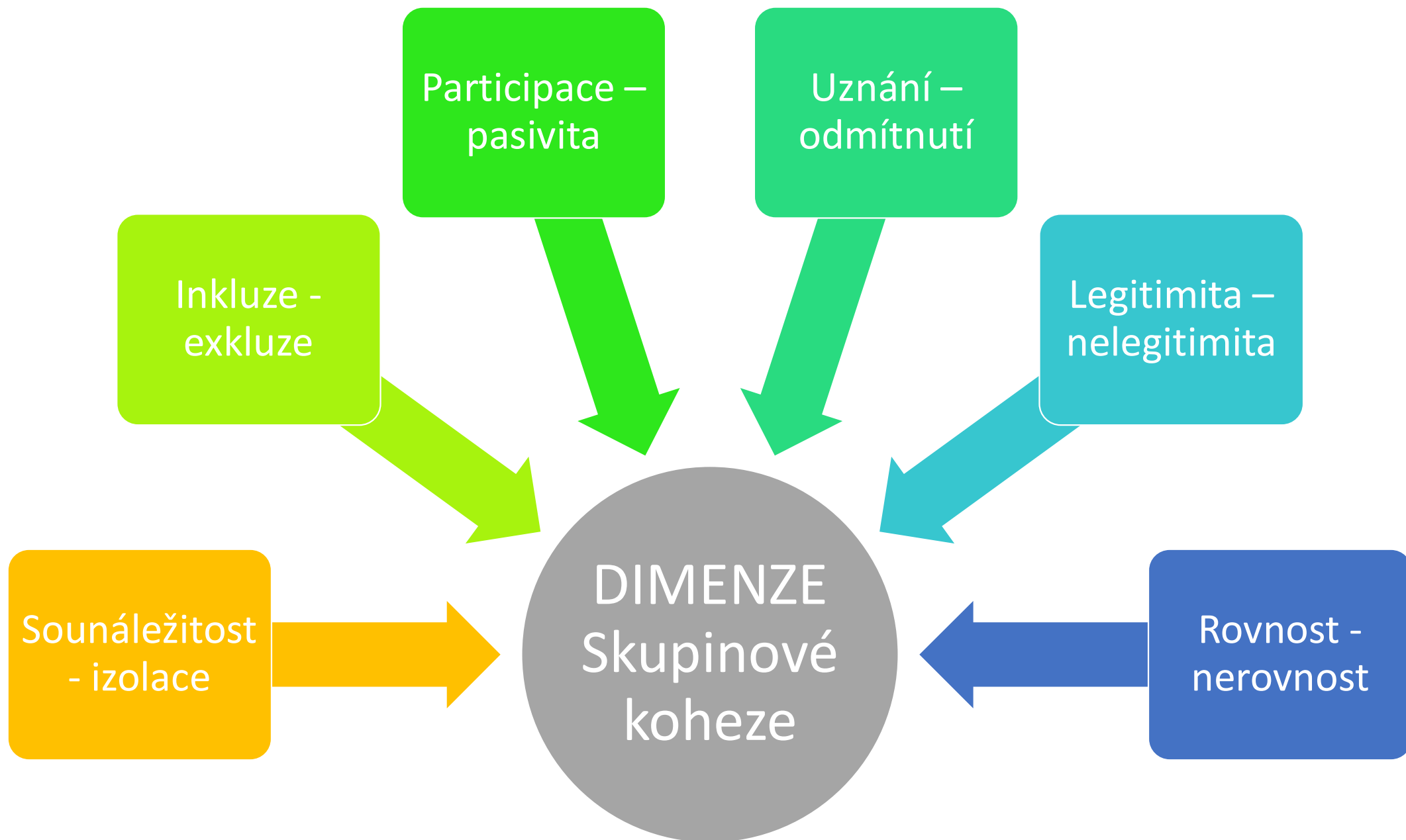
Primární x
sekundární

Vlastní x
cizí

Referenční
x členské

In-group x
out-group

Význam skupinové koheze

Vliv na kvalitu
a kvantitu
skupinových
interakcí

Zvýšení
ovlivnitelnosti
členů
skupinou

Zvyšuje
produktivnost
a efektivnost
skupiny

Pozitivní vliv
na
spokojenost
členů ve
skupině

FAKTORY, KTERÉ MOHOU OHROZIT SKUPINOVOU KOHEZI

-
- OPAKOVANÝ POZDNÍ PŘÍCHOD ÚČASTNÍKŮ NA SETKÁNÍ
 - SCHŮZKY ČLENŮ MIMO SKUPINOVÉ SEZENÍ
 - ČASTĚJŠÍ ABSENCE STEJNÉHO ČLENA SKUPINY
 - TVORBA PODSKUPIN
 - PŘÍLIŠ VÝRAZNÉ ÚTOKY NA JEDNOHO ČLENA SKUPINY V ROLI „OBĚTNÍHO BERÁNKA“

Nejčastější zdroje napětí ve skupině (Kožnar, 1992)

- Rozdíly mezi jedinci ve skupině
- Rivalita mezi členy skupiny
- Nestrukturovanost situace v nedirektivně vedené skupině
- Nepřirozená autorita vedoucího skupiny
- Základní kvality vedoucího skupiny
- Frustrace nerealistických představ
- Nutnost podrobit se skupinovým normám

Skupinová identita

Já se
rozpouští v
my

Pluralita
identit
(jedna z
mnoha)

Kvaziidentita
(nepravá)

Skupinová dynamika

- je souhrnem norem a interakcí, zahrnuje to, co probíhá uvnitř skupiny i co přichází zvenčí; jsou do ní zahrnovány cíle a normy skupiny, koheze a tenze, vůdcovství, projekce minulých zkušeností a vztahů do aktuálních interakcí, tvorba podskupin, vztahy jedinců a skupiny a vývoj skupiny v čase (Matoušek, O.)
- „skupina má vždycky pravdu“ – vyjadřuje fakt, že skupinové řešení problému bývá lepší než řešení individuální – skupina má totiž schopnost vidět problém mnohostranně, je schopna zvažovat různé přístupy a různá řešení i jejich následky; dokáže motivovat k vysokému nasazení; umí korigovat extrémní nebo neuskutečnitelné nápady
- X ale naopak žádá konformitu – přizpůsobení se skupině, nevybočování
- „skupinové uvažování“ GROUPTHINK – skupina má tendenci hlídat svou soudržnost, loajalitu svých členů, závaznost svých tradic, platnost svých norem; kritické a nesouhlasné názory jsou většinou potlačovány

Vliv skupiny a jedince se může projevovat v následujících oblastech:

- **konformita** (změna názoru na základě vlivu většiny)
- **inovace** (změna názoru na základě vlivu menšiny; menšina musí svůj názor velmi jasně formulovat a pevně se ho držet aby odolala tlaku většiny)
- **skupinová polarizace** (ve skupině stejně smýšlejících jedinců - tendence k extrémním názorům; výsledek skupinové diskuze je extrémnější než původní názory jednotlivců x **skupinové myšlení** - extrémní forma skupinové polarizace - jsou podpořena nesprávná, nemoudrá, dokonce katastrofální rozhodnutí)
- **poslušnost** - plnění příkazu autority

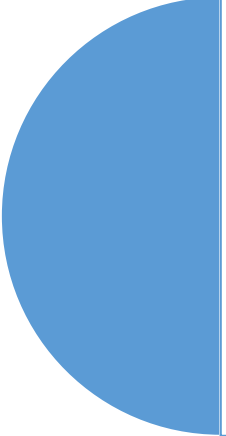
Skupiny

- organizované
 - nejvyšší „kvalita“, vždy vůdce, pevný řád, pravidelně se setkávají, členové mají svou symboliku
 - do symboliky můžeme zařadit: prapory, pozdravy, tetování, lidé kteří chtějí přijít do party, jako noví musí projít přijímacím rituálem-
různá podoba, od jednoduchých po sebeubližující, ohrožující, nejen sebe ale i ostatních lidí, může se jednat i požití drog, což je
nebezpečné z hlediska vzniku závislosti 90%, vybírají si úzký okruh lidí, např. do 15-ti let-nejsou trestně odpovědní, nebo specifická
vlastnot-např. znalost chemie-vaření drog
 - je těžké z nich vystoupit
- poloorganizované
 - napůl, absence přijímacího řízení, neprovádí se úzký výběr
 - nemají pevný řád, spějí k trestné činnosti
- volné
 - nesplňují téměř nic z organizovaných part
 - bez znaků organizované skupiny, např. jen místo, čas kde a kdy se scházejí
- pozitivní (chování spolu se zájmy společnosti, kroužky,...)
- indiferentní (zaměření není jednoznačně proti společnosti, ale občas se nějaký prohřešek objeví, např. školní
mládež o víkendu rozbije auto, vyplení park, i když přes týden studují a není s nimi problém)
- negativní (negativní, protispolečenské zaměření, zájmy, dopouštějí se trestné činnosti)

Osobnost člověka v negativní partě

Možné příčiny (nikoli nutné, ani jedinné) motivace pro vstup:

- život v prostředí, kde se nenaučili uspokojovat své potřeby společensky žádoucím způsobem
- trestná činnost jim přinášela náhradní uspokojení, vyplnění mezery normálního nenormálním
- lidé emočně-psychicky deprivovaní, děti z rozvrácených rodin atp.
- snížená schopnost ovládat se, kontrolovat své chování
- jedinci, kteří jsou ve školním prostředí málo úspěšní, mohou si kompenzovat si potřebu uznání jiným způsobem
- nižší schopnost rozeznat důsledky svých činů a jednání a její závažnost, neuvědomují si je

Význam skupiny

sdílení skupinové
zkušenosti s dalšími
lidmi

poskytují prostor pro
výměnu názorů a
myšlenek i pro vytváření
nových pohledů na
řešení problémů

významně ovlivňují
myšlení, cítění a jednání
svých členů

malé skupiny mohou být
účinnou silou k dosažení
individuálních i
společenských změn

po rodině nejdůležitější
socializační činitel,

věkem význam roste

umožňují
osamostatňování - vstup
do širších sociálních
struktur

možnost sebeuplatnění,

pocit osobní nezávislosti
na dospělých

pocit opory, ochrany

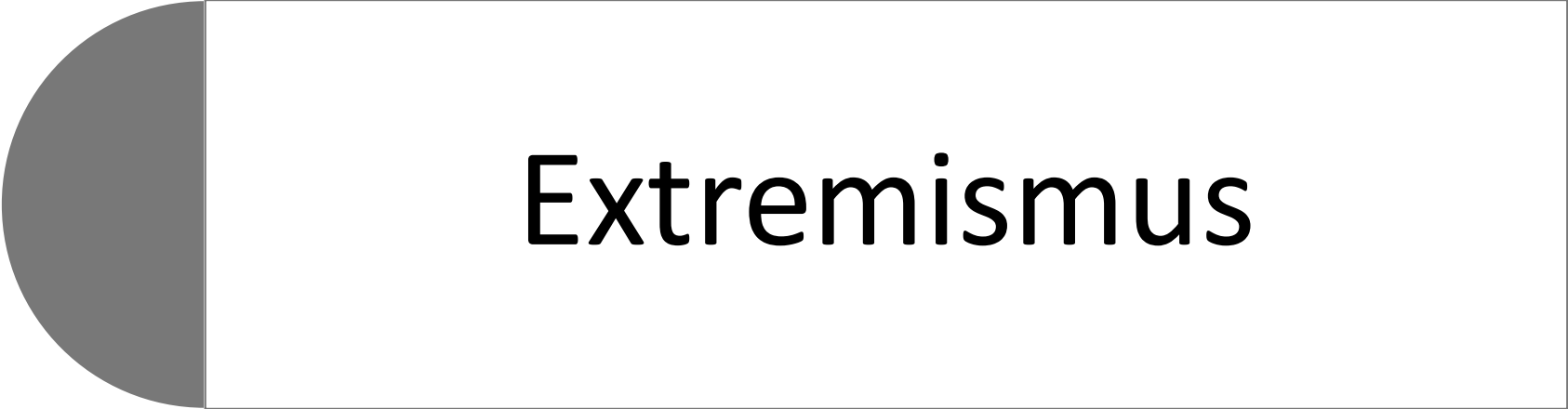
oceňuje i jiné vlastnosti
než rodina (dospělí)

realizace, zábava

sociální srovnání

silný motivační účinek

nástroj sociální kontroly

Extremismus

Fanatismus (závislost na ideologii)

- určitý způsob zpracování emočního vztahu ke světu, z něhož vyplývá i postoj k sobě samému a vymezení své pozice v tomto světě
- vlastnosti fanatických lidí (Höle, 1998):
 - uvažování podřízeno akceptované ideologii, nejsou schopni kritického myšlení
 - rigidita a strnulost uvažování (nepřipouští jiné názory a řešení)
 - tendence k dichotomickému hodnocení (špatně x dobře)
 - silný emoční vztah k příslušné ideologii
 - iracionální hostilita (zaměřena na skupinu lidí považovanou za nepřátele)
 - míra aktivity vyšší, neodpovídá situaci; jako by byli neustále v ohrožení
 - idea společného nepřítele

Rasismus, xenofobie, antisemitismus...

- **Rasismus** - ideologie, že na základě biologických rozdílů jsou legitimizovány rozdíly mezi lidmi
- **Xenofobie** – strach z cizího, neznámého – důsledek např. nesnášenlivost k cizincům, imigrantům, běžencům a averze ke kulturním, náboženským a sociálním rozdílům jiných etnik, národů, národností
- **Antisemitismus** - nepřátelství k židům (je forma xenofobie)

Extremismus

- Slovo "extrém" - z latiny = nejvzdálenější, nebo "nejkrajnější" (v politice - taková teorie, která je nejvzdálenější od politického středu)
- **neexistuje univerzální platná definice**
- Používá se v jazyce **policejních složek, které ho definují jako jakoukoli aktivitu směřující proti ústavě a demokracii.**
- **V oblasti bezpečnostní problematiky je termín extremismus používán při označování krajně vyhrocených, demokracii nepřátelských postojů a ideologií, jejich nositelů a souvisejících aktivit a jevů.**

Extremismus

- Pojmem **extremismus** jsou označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku. Mezi tyto principy patří:
 - úcta k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 Ústavy),
 - svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát (čl. 1 Ústavy),
 - nezměnitelnost podstatných náležitostí demokratického právního státu (čl. 9 odst. 2 Ústavy),
 - svrchovanost lidu (čl. 2 Ústavy),
 - volná soutěž politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů (čl. 5 Ústavy),
 - ochrana menšin při rozhodování většiny (čl. 6 Ústavy),
 - svoboda a rovnost lidí v důstojnosti a právech, nezadatelnost, nezcizitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost základních práv a svobod bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního a sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení (čl. 1, čl. 3 Listiny základních práv a svobod).

**Extremismus obvykle používá tyto instrumenty:
historický revizionismus, sociální demagogii,
aktivismus, podporu verbálního až fyzického násilí
vůči oponentům a vůči apriori definovaným sociálním
skupinám a konspirativní teorii.**

Základní dělení

- **Pravicový extremismus** (neonacisté, autonomní nacionalisté, pravicoví populisté a podobně)
- **Levicový extremismus** (komunisté, anarchisté, trockisté, levicoví populisté a podobně)
- **Radikálně ekologický extremismus** (ekologický terorismus, takzvaný ekoterorismus)
- **Náboženský extremismus** (sekty, scientologická církev, satanismus a podobně)
- **Divácké násilí** (hooligans, ultras)
- **Různé subkulturní směry** (skinheads, punk, DIY, tekno, black metal, squatting a jiné) – mnohdy jsou kategorie provázané (například neonacista – hooligans – příznivec nazi skinheads)
- Pravice i levice - výrazná orienace na SOLIDARITU. Pravice solidarita jen s některými skupinami, levice - solidarita se všemi - přesnější by tedy bylo spíše označení SELEKTIVNÍ a NESELEKTIVNÍ EXTREMISMUS

Ultralevice			Ultrapravice	
Levicový extremismus	Levicový radikalismus	Demokratický střed	Pravicový radikalismus	Pravicový extremismus
		Ústavně—konformní spektrum definované demokratickým řádem		

Pravice

- odmítání rovnosti
- jednostranné vyšší hodnocení vlastního národa, etnika
- zaměření proti skupinám, které se odlišují
- v popředí násilí
- zdůrazňování role státu "etatismus"
- zaměření proti demokratickému ústavnímu státu
- nekompromisní vystupování proti krajní levici

Levice

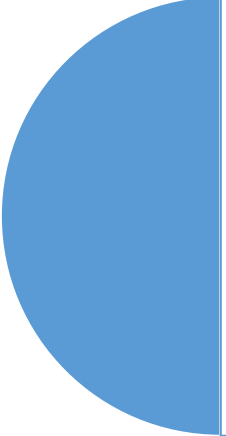
- určitá shoda s demokratickým ústavním státem, ale vyvození radikálních až extermistických důsledků - absolutní rovnost
- úzké sepětí s ideologiemi jako maoismus, trockismus, stalinismus, marxismus-leninismus, anarchismus,
- zdůrazňování chyb demokratického státu a vystupování proti němu - buď chtějí nahradit dikaturou proletariátu nebo anarchistickým pojetím neřízené společnosti
- souhlas s násilím
- zdůrazňování "antifašismu"

HATE KRIME (zločiny z nenávisti)

- koncept vznikl v USA, začal se rozvíjet v 70tých letech 20stol
- Důvod nenávisti (rasový, náboženský, sexuální orientace, gendr, postižení, věk - senioři, třídy, politické orientace)

PACHATELÉ

- Pro zábavu
- Bránící svůj svět
- Mise zprovodit zlo ze světa
- Oplácení za jim provedenou křivdu

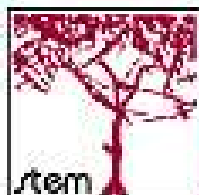

Sociální distance

SOCIÁLNÍ DISTANCE - Bogardusova škála

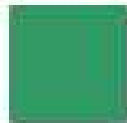
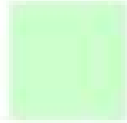
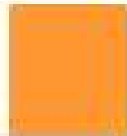
sociální distance

- Základní podobu škály tvořilo 7 položek, v nichž respondent hodnotil, zda by ochotně přijal určitou osobu:
 1. do blízkého příbuzenstva skrze manželství
 2. do svého klubu jako blízkého přítele
 3. za souseda v ulici
 4. svého zaměstnání za spolupracovníka
 5. jako občana své země
 6. jen jako návštěvníka své země
 7. vyloučil by ji ze země
- Respondenti mají označit tu položku, která vyjadřuje nejmenší přijatelnou *sociální distanci* vůči příslušníkovi dané skupiny. První položka škály představuje nejnižší míru *sociální distance*, poslední pak zachycuje nejvyšší míru *sociální distance*.

Míra sociální distance

Zjištění

- Ze zkoumaných skupin jsou Čechům **nejbližší** Slovinci a lidé tělesně postižení. Otevřenost k osobnímu kontaktu deklarují Češi vůči Němcům a Židům.
- Větší odtažitosť cítí Češi vůči *homosexuálům, černochům, Ukrajincům, Vietnamcům, přistěhovalcům, zahraničním dělníkům, bezdomovcům a prostitutkám*. I tyto skupiny však většina Čechů považuje **za sobě rovné**.
- K dalším skupinám už většina Čechů deklaruje **převážně odmítavý postoj**. U příslušníků skupin, jako jsou *muslimové, Romové, anarchisté a skinheadi*, většina lidí vyjadřuje nechuť žít s nimi *trvale na společném území*. Tyto skupiny je možné vnímat jako nevídané a tím pádem ohrožené.
- **Jasná averze** je zaměřená vůči *narkomanům*. Většina našich obyvatel vůči nim volí krajní pól škály - *„odsunul/a bych je nejraději pryč z ČR“*.

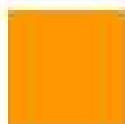

Míra osobní zkušenosti

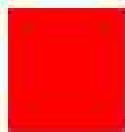
Zjištění

Většina Čechů má **osobní zkušenost** se *Slováky, Romy, Vietnamci, tělesně postiženými a Němci*.

Příležitostná **osobní zkušenost** kombinovaná se **zkušenosti zprostředkovanou blízkými** se týká především *Ukrajinců, bezdomovců, přistěhovalců, Židů a homosexuálů*.

Zkušenost většiny Čechů se zbylými menšinami vychází převážně **z informací z médií anebo o nich žádné informace nemají**. Absence informací anebo reflexe mediálního obrazu se týká konkrétně *černochů, narkomanů, skinheadů, prostitutek, anarchistů a muslimů*.

Populace ČR: vnímání menšin

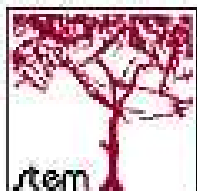
Prokřížením dimenze znalosti a sociální distance získáme čtyřpolní graf

Oranžové pole nazvané **pozitivní zkušenost** spadají skupiny, jejichž zástupce většina Čechů zná osobně a jsou jim nakloněni. Jedná se hlavně o *Slováky a tělesně postižené*.

Světle modrý obdélník nazvaný **negativní zkušenost** shlučuje ty skupiny lidí, se kterými má většina Čechů vesměs osobní zkušenost. Jelikož mají ke skupinám současně odtažitý vztah, jejich zkušenost bude pravděpodobně převážně negativní. Jde především o *Romy*, ale i *Vietnamce*.

Obdélník nazvaný **negativní předsudek** shlučuje skupiny, které jsou Čechy vnímány převážně negativně, byť s nimi nemají většinou osobní zkušenost. Jde především o *anarchisty, muslimy, skiny, narkomany a prostitutky*.

Červený obdélník nazvaný **pozitivní předsudek** odkazuje na skupiny, které jsou vnímány převážně pozitivně, nicméně s nimi většina lidí nemá osobní zkušenost. Nejbližší k tomuto kvadrantu mají *Židé*.

Vnímání Romů

Zjištění

Pokud protřídíme vnímání Romů s otázkou na míru osobní zkušenosti, zjistíme, že **Romy jako nepřizpůsobivou skupinu obyvatel vnímají nejčastěji lidé, kteří s nimi mají osobní zkušenosti (90 % z nich).**

Podle valné většiny Čechů je pro Romy nejvýstižnější, že jsou **zdrojem kriminality (90 %)** a že **ničí a znečišťují okolí (88 %).**

Idalší negativní charakteristiky, na které jsme se dotazovali, si většina české populace spojuje s Romy. Jde o hlučnost (82 %), násilnické chování (77 %) a to, že jsou zdrojem nemocí (51 %).

O tom, že jsou Romové oběťmi diskriminace, je přesvědčená jen pětina populace (21 %).

Prevence

- [Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování](#)
 - Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus
 - Příslušnost k subkulturám
- [MV ČR Koncepce boje proti extremismu a předsudečné nenávisti 2021 – 2026](#)
- [Výroční zprávy o extremismu a koncepcí boje proti extremismu](#)
- [PČR – Extremismus](#)
- [Preventivní aktivity](#) PČR